

# ЛІЦЭНЗАВАННЕ: НАВАЦЫ І ЗАКАНАДАЎСТВА

## Лічбавізацыя адміністрацыйных працэдур

Спецыяліст падкрэсліла, што падрыхтоўка Закона «Аб ліцэнзаванні» адбывалася пры ўдзеле Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі на аснове аналізу практыкі прымянення норм і міжнароднага вопыту. Документ быў глыбока прапрацаваны з дзелавой супольнасцю і арганізмамі дзяржкаравання. Сярод прынцыповых навацый — набліжэнне прававога рэгулявання ў сферы ліцэнзавання да лічбавага фармату.

— У законе напісана, што ліцэнзія — не дазвол на права ажыццяўлення дзейнасці, а само права. Пры гэтым для яго пацвярджэння дастаткова візуальна звернуцца з данымі дзяржаўнай інфармацыйнай сістэмы «Адзіны рэестр ліцэнзій». Такі падыход цалкам адмяняе неабходнасць атрымання ліцэнзій як папяровага або нават электроннага документа, а таксама выключае звязаныя з гэтым выдаткі на выраб, захоўванне, транспарціроўку, размяжэнне і атрымманне дубліката ліцэнзій, — патлумачыла спецыяліст. — Цяпер Міністэрствам эканомікі сумесна з арганізмамі дзяржкаравання арганізавана маштабная работа па прывядзенні заканадаўства ў адпаведнасць з патрабаваннямі Закона «Аб ліцэнзаванні». Патрабецца карэкціраванне больш як 20 законаў, 34 указаў і больш як ста пастаноў урада.

Удакладняюцца пытанні парадку фарміравання і функцыянавання «Адзінага рэестра ліцэнзій». Закон «Аб ліцэнзаванні» прадугледжвае з 1 студзеня 2024 года магчымасць падачы заявы аб атрыманні ліцэнзій або яе змяненні ў электронным фармаце, што з'яўляецца важным крокам на шляху да лічбавізацыі адміністрацыйных працэдур. Ужо цяпер арганізавана правядзенне ўсіх тэхнічных мерапрыемстваў па прывядзенні функцыяналу Адзінага рэестра ліцэнзій у адпаведнасць з навацыямі.

Таксама законам канкрэтызаваны пералік грубых парушэнняў заканадаўства аб ліцэнзаванні.

## Гарант якасці адукацыйных паслуг

— Адною з важных навацый Закона «Аб ліцэнзаванні» з'яўляецца ўвядзенне ліцэнзавання дашкольнай, агульнай сярэдняй і спецыяльнай адукацыі, — падкрэслівае **намеснік дырэктара Дэпартамента кантролю якасці адукацыі Міністэрства адукацыі Алена ЗЯМНОВА**. — У аснову закона пакладзены прынцып ліцэнзавання толькі тых відаў дзейнасці, дзе патрабуецца абарона дзяржаўных і грамадскіх інтарэсаў, навакольнага асяроддзя, здароўя, правоў і законных інтарэсаў грамадзян. Адукацыя з'яўляецца менавіта такім відам дзейнасці. Пры гэтым адукацыйны працэс павінен быць арганізаваны ва ўстановах адукацыі па адзіных патрабаваннях у адпаведнасці з заканадаўствам. Міжнародная практыка сведчыць, што практычна ўсе краіны свету сур'ёзна кантралююць допуск суб'ектаў у нацыянальную сістэму адукацыі. Асабліва на ўзроўні дашкольнай і школьнай адукацыі. Беларусь заставалася практычна адзінай краінай, у прыватнасці на постсавецкай прасторы, якая не мела спецыяльных патрабаванняў і ўмоў для пачатку ажыццяўлення адукацыйнай дзейнасці. Яшчэ адзін з матываў увядзення ліцэнзавання дашкольнай, агульнай сярэдняй і спецыяльнай адукацыі — гарманізацыя і збліжэнне пазіцый у рамках далейшага паглыблення інтэграцыйных працэсаў паміж Беларуссю і Расіяй, дзе адукацыйныя праграмы падлягаюць ліцэнзаванню.

«Увядзенне ліцэнзавання дасць магчымасць узмацніць кантроль з боку дзяржавы за дзейнасцю арганізацый, якія ствараюцца і аб'яўляюць сябе ўстановамі дашкольнай, агульнай сярэдняй адукацыі, а таксама за індыўідуальнымі прадпрымальнікамі, якія рэгіструюцца па заўпным прынцыпе і часам



надобрасумленна арганізуюць рэалізацыю адукацыйных праграм, — заўважыла прадстаўнік Дэпартамента кантролю якасці адукацыі. — Адукацыйная дзейнасць звязана з фарміраваннем здаровай, ідэалагічна ўстойлівай, рознабакова развітой асобы. І ліцэнзаванне гэтай дзейнасці становіцца гарантам законнасці і якасці паслуг. Яно дазволіць ацаніць арганізацыю адукацыйнага працэсу яшчэ да яго пачатку і не дапусціць з'яўлення ў сферы адукацыі суб'ектаў гаспадарання, якія маюць выключна камерцыйныя мэты і могуць нанесці шкоду дзяржаўным інтарэсам і дзецям».

## Даліцэнзійныя патрабаванні

**Начальнік аддзела ліцэнзавання і прадаўлення апастыля Дэпартамента кантролю якасці адукацыі Міністэрства адукацыі Святлана ШОСТАК** звярнула ўвагу на наступную акалічнасць: з моманту апублікавання Закона «Аб ліцэнзаванні» набыў моц артыкул 314 «Асаблівасці ліцэнзавання адукацыйнай дзейнасці». У адпаведнасці з ім да 1 студзеня 2023 года падаць заяву ў орган ліцэнзавання з пакетам патрэбных дакументаў павінны ўсе арганізацыі і індыўідуальныя прадпрымальнікі, якія на момант уступлення ў сілу гэтага артыкула (гэта значыць, на 17 кастрычніка) ажыццяўлялі дзейнасць, якая прапісана ў артыкуле 213 Закона «Аб ліцэнзаванні». Міністрам адукацыі Беларусі зацверджаны графік, калі і ў якія органы суб'ектам гаспадарання трэба звярнуцца. Калі гэта не будзе зроблена, то з 1 студзеня 2023 года іх дзейнасць будзе лічыцца безліцэнзійнай...

Тыя ж суб'екты, якія не ажыццяўляюць цяпер адукацыйную дзейнасць, але ў будучыні плануюць гэта рабіць, змогуць звярнуцца па атрымнанне ліцэнзій з 1 студзеня 2023 года.

Між іншым, у адпаведнасці з законам уведзена новыя органы ліцэнзавання. Сярод іх — Мінскі гарадскі выканаўчы камітэт, гарадскія выканаўчыя камітэты абласнога падпарадкавання, а таксама раённыя выканаўчыя камітэты, якія ажыццяўляюць паўнамоцтвы ў сферы адукацыі. Пры гэтым юрыдычная асоба, якая плануе атрымліваць ліцэнзію, павінна звярнуцца да адпаведнага органа па месцы свайго знаходжання.

Алена Зямнова падкрэсліла, што ўсе суб'екты гаспадарання, якія прэтэндуюць на атрымнанне ліцэнзій, абавязаны выконваць даліцэнзійныя патрабаванні, што прапісаны ў артыкуле 215 Закона «Аб ліцэнзаванні»: у іх павінна быць створана адпаведная матэрыяльна-тэхнічная база, бярэцца пад увагу ў камплектаванасць установы адукацыі педагогічнымі кадрамі (не менш як 60 працэнтаў работнікаў павінны быць у штаце на пастаяннай аснове) і гэтак далей. Толькі пры іх выкананні можна разлічваць на атрымнанне ліцэнзій.

## Догляд дзяцей і дадатковая адукацыя

— Суб'ект гаспадарання павінен дакладна вызначыцца з тым, якія праграмы ён плануе рэалізоўваць, — тлумачыць Алена Зямнова. — У Кодекс аб адукацыі ў главе 18 вызначаны патрабаванні да дашкольнай адукацыі, выканання адукацыйнага стандарту, дакументацыі і іншых крытэрыяў, якім установа павінна адпавядаць... У выпадку, калі арганізацыя аказвае толькі паслугі па падрыхтоўцы да школы дзяцей дашкольнага ўзросту (навучае іх пісаць, чытаць, маляваць), гаворка ідзе пра рэалізацыю адукацыйнай праграмы дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі. Згодна з артыкулам 235 Кодекса аб

адукацыі, такая праграма павінна быць узгоднена з мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, калі яна рэалізоўваецца на базавым узроўні. А калі на павышаным — то зацвярджаецца Міністэрствам адукацыі.

У нас часта пытаюцца, ці падлягае ліцэнзаванню дзённы догляд дзяцей. Трэба дакладна разумець, што гэты від дзейнасці адносіцца не да адукацыйнай дзейнасці, а да сацыяльных паслуг без забеспячэння пражывання і не класіфікуецца як «адукацыя». Дадатковая адукацыя дзяцей і моладзі таксама з'яўляецца неліцэнзаваным відам дзейнасці.

Алена Зямнова параіла бацькам: перш чым прывесці дзіця ў садок, школу, гімназію ці ліцэй, варта пацікавіцца ўжо ў студзені, калі ў поўную меру пачне дзейнічаць Закон «Аб ліцэнзаванні», наяўнасцю ў іх ліцэнзій на адукацыйную дзейнасць. Пералік суб'ектаў гаспадарання, якія рэалізоўваюць ці плануюць рэалізоўваць адукацыйныя праграмы, што падлягаюць ліцэнзаванню, складае цяпер 6074 суб'екты. Якая колькасць з іх афіцыйна аформіць свой намер на атрымнанне ліцэнзій, стане вядома ў канцы гэтага года.

Пастановай Міністэрства адукацыі № 294 рэгламентаваны парадак падачы дакументаў усімі саіскальнікамі ліцэнзій. Выразна абазначаны пералік усіх даліцэнзійных і ліцэнзійных патрабаванняў.

Адпаведныя дакументы з каментарыямі і метадычнымі рэкамендацыямі прадстаўлены на сайце Міністэрства адукацыі. У адпаведнасці з графікам ужо ідзе падача дакументаў на ліцэнзаванне.

— Хацелася б папярэдзіць тля суб'екты гаспадарання, якія пад выглядам неліцэнзаванага віду дзейнасці могуць, спадзяючыся, ненаўмыслена, на няведанні, ажыццяўляць адукацыйную дзейнасць, якая падлягае ліцэнзаванню, што ў дадзеным выпадку стварае адказнасць: як у адпаведнасці з Кодексам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, так і ў адпаведнасці з Крымінальным кодэксам, артыкулам 233 «Прадпрымальніцкая дзейнасць», якая ажыццяўляецца без спецыяльнага дазволу (ліцэнзій), — праінфармавала Алена Зямнова.

У Дэпартаменце кантролю якасці адукацыі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь арганізавана «гарачая лінія» па пытаннях ліцэнзавання адукацыйнай дзейнасці на ўзроўнях агульнай сярэдняй і дашкольнай адукацыі. Атрымаць кансультацыю можна па наступных тэлефонах: +375 17 320-31-51 і +375 17 392-48-52. «Гарачая лінія» працуе штодня па рабочых днях тыдня з 14.00 да 16.00.

## Кваліфікацыйны экзамен

Якія змяненні закрануць ахоўную дзейнасць у адпаведнасці з законам «Аб ліцэнзаванні», раскажа **старшы інспектар па асобых даручэннях ліцэнзійна-кантрольнага прызначэння штаба Дэпартамента аховы Міністэрства ўнутраных спраў падпалкоўнік міліцыі Павел ЗАПОЛЬСКИ**.

«Дэпартамент аховы ажыццяўляе ліцэнзаванне ахоўнай дзейнасці ў частцы праектавання, мантажу, наладкі, а таксама тэхнічнага абслугоўвання сродкаў і сістэм аховы сігналізацыі. Сярод змяненняў, якія замацаваны ў Законе «Аб ліцэнзаванні», — увядзенне паняцця «кваліфікацыйны экзамен», які будзе праводзіць супрацоўнікі Дэпартамента аховы. Мэта дадзенага іспыту — пацвярджэнне ведаў і адпаведнасці даліцэнзійным патрабаванням саіскальнікаў ліцэнзій», — праінфармаваў Павел Запольскі.

Паводле яго слоў, кваліфікацыйны экзамен будзе праводзіцца ў тэрытарыяльных падраздзяленнях Дэпартамента аховы. Экзамен — бясплатны і праходзіць па звароце саіскальнікаў ліцэнзій або ліцэнзійтаў пры прыёме на работу супрацоўніка, які мае намер ажыццяўляць ліцэнзійную дзейнасць. Прыкладны спіс пытанняў і тэмы размешчаны на афіцыйным сайце Дэпартамента аховы.

Акрамя таго, спецыяліст дадаў, што Дэпартамент аховы ў адпаведнасці з прынятым законам цяпер займаецца забеспячэннем фарміравання адзінага рэестра ліцэнзій у частцы ахоўнай дзейнасці.

**Надзея НІКАЛАЕВА.**  
**Фота Лізаветы ГОЛАД.**

## АРХІЎнай СЛУЖБЕ КРАІНЫ — ВЕК

Выдавецтва «БелНИИДАД» выпусціла ў свет **грунтоўны, насычаны дакументальнымі сведчаннямі і багатым ілюстрацыйным матэрыялам, фаліант «Архівы: людзі і дакументы», прымеркаваны да 100-годдзя архіўнай службы Беларусі**.

Выданне расказвае пра станаўленне і развіццё архіўнай службы на працягу стагоддзя. Гістарычны экскурс ахоплівае ўсе перыяды беларускай гісторыі і не абмяжоўваецца толькі савецкай эпохай, калі стварэнне архіўнай службы было аформлена юрыдычна. Асобны раздзел у кнізе прысвечаны структуры, задачам, функцыям, асноўным кірункам дзейнасці архіўнай службы Беларусі на сучасным этапе.



Кніга дапамагае зазірнуць у мінулае дзякуючы тэме захавання гістарычных матэрыялаў, архіўнай тэме. Са старонак выдання цікава дачацца і пра берасцяжныя граматы, і пра тое, што да нашых дзён увогуле захавалася крыху больш чым 130 рукапісных дакументаў XI—XII стагоддзяў. Самыя першыя вядомыя дакументы, якія дайшлі да нас і створаны на тэрыторыі Беларусі, адносяцца да XIII стагоддзя. Праўда, захоўваюцца яны за межамі нашай краіны. Вельмі цікавым падаецца ў кнізе раздзел «Ад часін Вялікага Княства Літоўскага». Ён багата ілюстраваны рэпрадукцыямі старадаўніх дакументаў, што дапамагае стварыць атмасферу прысутнасці ў розных адрэзках часу. Аўтары заўважаюць, што «захаваліся і дайшлі да XIX—XX стагоддзяў і прыватнаўласніцкія архівы найбольш вядомых магнатаў ВКЛ — князёў Сапегаў у Дзярэчыне, графаў Храптовічаў у Шчорсах, князёў Любецкіх у Шчучыне, графаў Тышкевічаў у Лагойску, князёў Вішнявецкіх у Брагіне і інш. Найбольш значным сярод прыватных архіваў XVI — пачатку XX стагоддзя быў Нясвіжскі архіў князёў Радзівілаў. У 1860-х гг. у ім захоўвалася больш за чвэрць мільёна дакументаў пачынаючы з XIV ст. Сярод іх — матэрыялы сеймаў, розныя вялікакняжцкія прывілеі, дакументы бытавога і біяграфічнага характару, маёмасна-гаспадарчыя, фінансавыя, юрыдычныя дакументы Галоўнага ўпраўлення маёнткаў, яго аддзелаў, ардынарскіх упраўленняў, маёнткаў, фальваркаў Нясвіжскай, Клецкай, Мірскай, Давыд-Гарадоцкай ардынацый Радзівілаў, Койданаўскага і Слуцкага княстваў і інш.»

Выданне, прысвечанае 100-годдзю архіўнай службы краіны, багата ілюстраванае. Многія фотаздымкі, рэпрадукцыі гістарычных дакументаў падказваюць шляхі да гісторыка-краязнаўчых росшукаў. Таму кніга, несумненна, будзе цікавая ўсім, хто імкнецца вывучаць гісторыю нашай Айчыны.

Кнігу «Архівы: людзі і дакументы», якая выдана невялікім накладам, можна набыць у кнігарні «Акадэмічна» ў Мінску па адрасе: праспект Незалежнасці, д. 72.

**Мікола БЕРЛЕЖ.**